

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. V. Vtrum sine infusione Gratiæ alteriusve doni, incompossibilis cum
peccato, possit remitti peccatum mortale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](#)

do fr.
Nature
hylico
& natur
em et
it illis
liquor
vitam
rem
vener
p. non
in esse
sler am
divina
genitio
dum &
et adhe
cruine
dissim
ideat
ideat
anem
affant
logia,
non de
quidam
jali, et
nis Gl
ium fu
ola : &
nta con
tum sp
affant
bona
s: ergo
s part
iam fin
Si l
u, & ab
ter effe
i ab ha
us Na
& Habi
et quan
s: ergo
te etiam
dicitur

dicetur distingui à Charitate, & quidem à fortiori, quia vt bene notat Lugo & Oviedo, potentia appetitiva videntur supponere cognoscitivas, & consequenter magis remotè oriuntur ab effectione.

624. Objic. ex Tridentino sess. 6. c. 7. vbi dicitur, nos formaliteri justificari, dum per Spiritum S. Charitas Dei diffunditur in cordibus nostris. M. Mihi certum esse, Patres Concilij non cogitasse definire quidquam circa præsentem controversiam, vt pote cuius definienda nec causam dederunt hereticis, nec est res alicujus momenti, & doctrina S. Thomæ in maxima veneratione fuit. Solùm ergo definire voluerunt formam iustificantem esse aliquid inhærens & semper connexum cum Charitate. Pari modo facilis est responso ad textus Scripturae: sicut enim anima sapientia voluntatis nomine compellatur, nec tamen inde probaretur efficaciter identitas animæ cum voluntate, ita etiam Scriptura sapientia gratiam charitatis nomine comprehendat, non rectè inde infertur identitas. Respondendum ergo cum D. Thoma q. 110. a. 3, ad 1. Scripturam loqui accommodat ad hominum instructionem, & tribuere Charitati, tanquam signo gratia, effectus formales proprios gratia.

CONTROVERSIA V.

*Vrum sine infusione Gratiae alteriusve
Doni, incompossibilis cum peccato,
posit Remitti Peccatum Mortale.*

625. Negant Cajetanus, Richardus, Valentia, Petrus Sotus, Vasquez, Esparza. Affirmant Scotus, Bonaventura, Ferrariensis, Ledesma, Halensis, Gab. Gregor. Okam, Medina, Angelus, Vega, Suarez, Granadus, Tanner, Lugo, Arizaga, Oviedo, Comptonus, & RR. communius.

Supponendum autem est, non esse quæstionem de statu elevationis prius substat præfenti Decreto divino. Certum enim est, quod Deus defacto creverit, non remittere peccatum mortale sine infusione Gratiae: certum itidem est, quod defacto Deus nullum hominem constitutus in statu medio inter peccatum mortale & gratiam, ita ut neurum habeat, ad minimum enim habebit peccatum originale si Gratiam non habet. Ceterum, non videatur negari posse, quin Deus potuisse habere aliquid decreatum elevationis, quo hominem ordinaret ad finem supernaturalem consequendum per operationes supernaturales, ita tamen vt per totum Infancie tempus non conferret ullum donum supernaturale, vt pote otiosum (propter quam rationem multi olim tenuerunt, parvulis in Baptismo non infundi habitus supernaturales) sed exspectaret dispositionem de congruo, vt fecit cum primis parentibus. Immò Thomistæ cum S. Thoma existimant, quod defacto eliciant-

tur aliqui actus meritoris ab hominibus justis, quibus tamen non statim infundatur correspondens augmentum Gratiae, sed differatur usque ad mortem.

626. Quæritur ergo, an eodem modo potuerit Deus ita instituere statum elevationis, vt licet tandem nemo salvaretur, qui non haberet Gratiam, non statim tamen eam acciperet, quando illi remittitur peccatum. Supponitur autem, in hoc nullam fore indecentiam moralem, aut miraculum contra exigentiam Gratiae incompossibile: nullum enim hujusmodi inconveniens objiciunt auctores Sententiae negotiantur, & esset alia proflua controversia. Tota igitur quæstio est, an ex intrinsecis principijs, & modo tendendi divino, repugnet actus condonativus peccati, qui non sit voluntas practica, conferens actu aliquod donum intrinsecum incompossibile cum peccato. Vnde, licet hæc quæstio clarius procederet de statu pure Naturæ, Auctores tamen moderni eam tractant de statu elevationis, ita tamen, vt non faciant vim specialem in ipsa elevatione: & qui tenent sententiam negantem, vt vñtur argumentis vrgentibus etiam pro statu pure Naturæ.

DICO, probabilius esse, hujusmodi donationem extrinsecam non repugnare. Probatio Conclusionis sufficientissima foret solatio Argumentorum. Cum enim affirmantibus implicantium, incumbat onus probandi, & ostendendi implicantium, si in probatione deficiant, causâ cecciderunt, quia probationem attentârunt. Ceterum Doctores pro nostra sententia citati, afferunt insuper positivas probations, non quidem à priori, sed à pari, eisque paucis verbis quasi evidentes proponunt. & sunt hæc.

627. Potest, inquit, Deus in statu puræ naturæ condonare peccatum, absqueulla mutatione intrinsecâ peccatoris, per formam incompossibilem cùm peccato. Potest item in statu elevationis remittere peccatum Veniale, sine hujusmodi forma incompossibili cum Veniali. Potest denique homo remittere offendam sine mutatione offendit: quidni ergo & Deus? Verum, quia Moderni his argumentis varias solutiones adhibuerunt, necesse est, eas diligenter ponderare.

§. I.

*Prima probatio desumpta ex statu Puræ
Naturæ.*

628. Potest in statu Puræ Naturæ peccatum mortale remitti salvo illo statu, adeoque sine infusione Gratiae supernaturalis: atqui nulla qualitas naturalis est excogitabilis, qua prudenter dicatur esse incompossibilis cum peccato habituali, & quia Deus tanquam causa particularis produceret ad dimissionem peccati: ergo tenet Conclusio.

Kk

Prima

Prima Responsio est Vasquez, Medinae, & Cajetani, negando majorem, qua est etiam Sententia S. Thoma q. 113. a. 2. ad. 2. Verum contra sententia, hoc est, posse in statu pure Naturae remitti mortale sine infusione doni supernaturalis, est totius Scholae Scotistarum, atque etiam nobilium Thomistatum, Victoriz, Zumel, & Lora. probationes communes videri possunt apud Suarez. Quidam Romanus Professor, magni ingenij, exhibet novas probationes, quas breviter referam, quia ob ingenium quod faciunt, merentur referri.

629. Probat ergo 1. Homo est naturaliter mobilis à Bono in Malum: ergo etiam à Malo in Bonum. Probatur Conseq. Natura humana est Bona: ergo quod posse moveri de Bono in malum, non habet, quia est mala, sed quia est mobilis ut sic. Ratio vterior. Quia homo simul est ex Nihilo, & simul ex Deo: in quantum est ex Nihilo, habet, ut non adharet immobiliter bono: ergo in quantum est ex Deo, habebit ut non adharet immobiliter mala. Vtterius, quod potest naturaliter moveri versus aliquem terminum, potest ad eum naturaliter pertingere: atqui potest homo naturaliter moveri a mala ad bonum, puta per paenitentiam: ergo & naturaliter potest pertingere. Ita ille.

630. Hac argumentatio, nisi cucus sim, fert suum auctorem. Procedit enim mutatis terminis tota quanta etiam de Angelis, nam & isti sunt ex Nihilo, & ex Deo, & sunt naturaliter mobiles de Bono in Malum, ut patet in damnatis. Et tamen hic auctor de Angelis omnia alia tradit. Angelii, inquit, eo ipso quod peccarunt, tempus via terminarunt, quia eorum Natura immobilis existit, & quocunque per deliberationem cadit, ibi manet. Quomodo ergo est bona consequentia hujus auctoris: Homo est à Deo: ergo non adharet immobiliter mala, cum non sit bona hac illi simillima: Angelus est ex Deo: ergo non adharet immobiliter mala.

631. Secunda ejusdem & melior probatio. Homo tenetur lege naturae paenitere post peccatum, ut probat S. Augustinus lib. de duab. animab. c. 14, dicens, à nulla barbarie negari posse, quod sit vtile paenitere, & paenitendum post peccatum: sed paenitentia est naturale medium ad indulgentiam: natura autem non ordinat media ad finem, quem non potest naturaliter consequi.

632. Tertia Probatio. Desperatio est via ad liberè peccandum: sed non potest esse proprietas naturae id quod duceret in baratu m vitiorum ipsam naturam: hujusmodi esset desperatio venia, si hæc naturaliter repugnaret. Non aequaliter efficaciam hujus probationis. Sicut enim raritas & levitas non est proprietas aquæ, tametsi illi naturaliter advenire possit ex superveniente calefactione contraria aquæ, ita Desperatio non erit proprietas hominis, licet illi ex superveniente peccato contrario naturæ posset naturaliter adesse.

Quarta & melior probatio. Mors non consequitur naturaliter statim post peccatum, unde homines in pura natura non statim ac peccatum morerentur, & tamen jam non essent viatores sed dannati, quippe immobiliter mala adherentes, ac proinde humana societas confarer ex virtutibus & ex damnatis, vnde gravissima incommoda sequentur.

633. Quinta & bona ratio. Etiam in statu pure Naturæ deberet apparere sicut Iustitia, & Misericordia Dei: ad hanc autem in ordine aliquo spectat, quod Deus sublevare posse à Misericordia: vnica autem & vera miseria est peccatum.

Supposita ergo Sententiâ, quod in statu pure naturæ, posset remitti mortale sine dono inpernaturæ,

634. Responderunt ad argumentum dictum aliqui innominati Theologi apud Summ. & dixerunt, posse Deum efficere qualitatem, quia quidem non elever hominem ultra finem naturalem, ita tamen perficiat naturam in suo ordo ne, vt sit omnino incompensabile cum peccato, & cum statu peccati avertientis a fine naturali, adhucque, sine infusione talis qualitatis non posse Deum remittere peccatum in illo statu. Contra hanc qualitatem insurgit P. Suarez, ceteroquin in ferendis censuris moderatissimus, aitque, eam sine Auctoritate & Ratione confirmam, imperceptibilem, improbabilem esse.

635. Post Suarezij tempora aliij DD. (quoniam recordor) hujus qualitatis non meminimus, donec eam denuo spectabilem fecit jam auct. Iudarius Romanus Professor, qui cum & ipse negat possibilem condonationem extrinsecam, nec tamen ex arguento jam proposito cludari alter posset, ad consuetum RR. quoniam aliam configurat, id est, ad decanatissimum Poldoridensem Universi, ex qua sicut Modum Relationis Predicamentalis deduxerunt, ita nunc iste hanc Qualitatem deduxit. Cum, inquit, Natura rationalis sit indifferens ad habendum Gratiam, debet, quando caret Gratia, habere loco ejus Pulchritudinem quandam naturalem, quam consequantur inclinations debite ad finem naturæ, atque hec Pulchritudo debet distinguere à substantia naturali, cum sit impossibilis per Gratiam, sicut substantia creatura distinguatur à Natura, quia est impeditibilis per divinam: hoc vero Christus est quedam qualitas, se habens in rationib. eo pacto, quo figura, color, & ejusmodi habet in corporalibus, que pulchritudinem eorum constitutit, per exclusionem igitur hujus qualitatis homo fieri peccator, iustus per restitutionem ejusdem, per quam redimerentur omnes ejus affectiones in ordine naturæ, sicut fit per proportionalem qualitatem in ordine Gratiae.

Quia vero facile poterat auctor suspicari, hanc suam Pulchritudinem non habitur molles amatores, ideo subiungit aliam respondentem his verbis: Quodsi alicui displiceret haec qualitas (quid dubitat? cum displiceret pridem Suarezij dicat, quod homo fieret iustus in ordine naturæ per distinctionem),

litionem Naturalem Dei, excitabilem post peccatum ab objectis Naturalibus, quam etiam consequeretur habitus proportionalis: per huc enim homo constitueretur in proportionali dispositione ad finem naturalem, quam habeat ante peccatum. Ita ille.

Quod attinet ad primam. Diflicet quidem huc Pulchritudo alijs, quod afferatur repugnante iudicio communis: cui enim, obsecro, incidat huc cogitatio, quod homo peccando perdit aliquam pulchritudinem physicam, & naturaliter debitam animae, sicut perdit in corpore, quando ex albo fit niger? An non omnes apprehendunt peccatum, tanquam maculam moralem, in ordine ad peccatum, & aversionem eorum qui scimus eum peccasse, etiam pro certo scirent aut supponerent, nihil physicum & naturale deperdunt esse? Verum, quia hoc argumentum est megero locum extrinsecum, & responderi posset, licet vulgo alter videatur, ita tamen videri dominum, ideo magis ab intrinseco.

639. Argumentor primus. Si hujusmodi qualitas est pulchritudo animae sicut color & figura est pulchritudo corporis, dicit alius pari jure, quod, ut per peccatum fiat deformis, non satis sit pedere hanc qualitatem, sed acquirat insuper aliam qualitatem deturpativam physicè ipsius animi: talis enim dicenda erit turpitudo animae, qualis est proportionaliter turpitudo corporis: aqui hoc non constituit in carentia figura & coloris, sed in figura distorta & colore inanimo &c. vnde denique nullo jure ab his ipsis auctoribus explosa fuit qualitas illa deformativa animae, in qua superius diximus aliquos collocasse peccatum originale, sic enim melius salvabitur paritas inter pulchritudinem & deformitatem corporis & animae.

640. Argumentor 2. Si in statu purae naturae ordinarentur omnes affectiones hominis per hujusmodi qualitatem in ordine naturae, sicut per Gratiam sanctificantem ordinantur omnes affectiones hominis in ordine Gratiae, sequitur, quod sicut Gratia sanctificans est radix habituum infunditorum, qui sunt velut potentiae ad elicendos actus supernaturales, ita illa qualitas sit radix potentiarum ad elicendos actus naturales: ad-eoque potentiae (deimus esse distinctas) non radicabuntur immediate in anima, sed in hac pulchritudine animae, quis haec vnuquam afferuit? Hinc autem.

641. Sequitur primus, quod tot deberent admitti Potentiae naturales, realiter inter se distincte, quo admittendi sunt habitus supernaturales radicati in Gratia: hoc autem est haec tenuis inauditus.

Sequitur 2. Quod sicut per peccatum mortale perditur non solum Gratia, sed omnes alij habitus supernaturales, excepta Fide & Spe, ita in statu purae naturae, per peccatum Mortale perdeunt non solum illa pulchritudo naturalis, sed perderentur etiam potentiae animae naturales, exceptis duabus, quae responderent Fidei & Spei:

quia animis radice amittitur connaturaliter id, quod in illa radicatur. Et hinc

Sequitur 3. Quod sicut Deus in casu positio, supplet per extrinsecum concursum habitus supernaturales, quando eliciuntur actus supernaturales, ita etiam in statu purae naturae suppleret potentias naturales, vitales.

642. Argumentor 3. Quando defacto in statu elevationis homo peccat mortaliter & perdit Gratiam, vel restituitur illa Pulchritudo naturalis, vel non restituitur. Si restituitur, sequitur 1. Eam esse compossibilem cum peccato in statu elevationis, non autem in statu purae naturae, quod adverfarius non dicet. sequitur secundum, quod homo tunc esset intrinsecè ordinatus ad finem naturalem, quod etiam non dicet. Si non restituitur: ergo non opponitur Gratia, sicut subsistenta creata opponitur increata, nam hac ablatâ deberetur subsistenta creata. Quero insuper, an illa Pulchritudo opponatur etiam Peccato Originali, si opponitur illi; sequitur primus, quod Originale non mindus constitutatur per privationem illius Qualitatis, quam per privationem Gratiae, & quod tolleretur per productionem illius Qualitatis: sequitur 2. Quod in parvulis, decadentibus sine baptismo, semper absilla pulchritudo naturalis, cum tamen sint capaces alicuius imperfecta felicitatis naturalis, ad quam deberent eorum potentiae ordinari. Si vero illi non opponitur, sequitur, quod parvuli ante baptismum illam habeam, & tunc sint ordinati ad finem naturalem. sequitur item, quod Originale non sit propriè dictum peccatum, ut pote non exclusivum illius pulchritudinis, quæ in statu purae naturae excluderetur per peccatum personale.

643. Argumentor 5. Si in pura natura daretur illa pulchritudo animae, ea vtique esset cognoscibilis intuitivè ab intellectualibus substantijs, qua virtute naturali possent intuitivè cognoscere substantiam animae, & omnia illi intrinseca, non cadentia sub secreto naturale: illa autem qualitas non esset sub secreto: qualis enim pulchritudo naturae esset, qua secreto includeretur à Natura, vt nemini posset placere? Hinc autem ulterius sequeretur, quod status peccatoris etiam non esset sub secreto. Nam in statu purae naturae cognosceret Angelus Petrum v.g. qui peccavit, non habere hanc pulchritudinem, neque posset suspicari miraculosam occultationem; cur enim occultaretur in uno, & pataret in alijs: immo haec occultatio esset miraculum, quod in illo statu non daretur, & si daretur, esset deturpativum naturae, qualia miracula Deum non posse facere dictum est in primo libro. Ergo Angelus evidenter, saltem evidentiâ physicâ, inferret Petrum peccasse mortaliter, & in peccato habitualiter perseverare: hoc autem est contra veram Theologiam: ergo à primo ad ultimum, haec Pulchritudo animae merito non placet.

641. Quod ad alteram responsonem attinet, ea jam supra rejecta est, cum ageretur de Peccato Habituali, vbi sufficatus eram, quod P. Martinus Esparza per *Inclinationem Habitualis* ad amorem Dei, intelligeret habitum genitum ex actibus Charitatis; & quidem quod ad expunctionem peccati sufficeret in statu purae naturae quilibet gradus quantumvis remissus, sicut sufficit quilibet gradus Gratiae in statu elevationis. Et hanc fuisse mentem illius authoris colligo nunc ex verbis hujus Recentioris. Itaque ultra ea que ibi dicta sunt, contra hanc responsonem

642. Argumentor primus. Ex illa doctrina sequitur, quod homo viribus naturae posset condigne satisfacere pro peccato mortali in illo statu commissio; consequens est contra fundamentum generale, in Tract: de Incarnatione exhibendum. Sequela vero probatur. Posset homo viribus naturae elicere actum Charitatis, naturaliter ab objectis excitabilem, & ille actus generaret naturaliter habitum, qui esset forma iustificans: deinde pro pena temporali residua, posset condigne satisfacere, ergo nihil liberalis condonationis interveniret.

643. Argumentor 2. Sequitur ex illa doctrina, quod in statu purae naturae, antequam homo perveniret ad etatem adultam, & nequid ullum actum Charitatis eliciuerit, quod inquam non sufficeret ordinatus ad finem naturalem, quia secundum adversarios, ordinario extrinseco non sufficit, nec datur, forma autem intrinseca ordinativa non datur, habitus enim naturaliter facilitantes & generabiles ab actibus, non infunduntur, ne quidem per accidens, esset enim talis infusio miraculosa, qua in statu purae Naturae non daretur.

644. Argumentor 3. Ex illa doctrina sequitur, quod homo, qui per frequentissimos actus acquisivisset habitum intensissimum, per unum peccatum mortale totum habitum destrueret, quod est contra veram philosophiam. Sequela patet: tolleret enim totam ordinationem ad finem naturalem: minimus autem gradus illius habitus sufficeret ordinari in sententia adversariorum: ergo tolleret totum habitum.

645. Argumentor 4. Ex illa doctrina sequitur, quod defacto in statu Elevationis possit homo adultus esse intrinsecè ordinatus ad finem naturalem, si nimis ante baptismum non eliceret ullum actum supernaturale, eliceret tamen actum naturale amoris divini, prout fieri posse communiter admittitur, cum possint occurrere objecta naturaliter illius excitativa.

Argumentor 5. Homo offensus ab homine non hoc ipso censetur placatus, & remissione injuriam, quod alter per actum dilectionis erga se elicitum acquisiverit habitum & inclinationem ad ipsum amandum: ergo nec Deus censetur hoc ipso remisso peccatum, quod homo sit habitualiter inclinatus ad amandum Deum: ergo talis inclinatio non est forma adaequata iustificans.

Hæc sunt, propter quæ videtur mihi fatis bonum argumentum pro Condonatione extrinseca presumptum ex Statu Puræ Naturæ. Veniamus alterum.

§. II.

Secunda Probatio Conclusionis, presumptu ex remissione Peccati Venialis.

646. Propter fieri condonationem extrinsecon probatur secundò positivè, ex Peccato Veniali, quod defacto remittitur sine infusione vii lius boni incompossibilis cum Veniali: quod enim defacto nunquam remittit Veniale sine infusione augmenti Gratiae, est per accidens, nempe quia non remittitur sine interventu aliquas actus mortatorij, cui datur correspondens premium Gratiae: ceterum illa gratia est conjungibilis cum peccato Veniali.

Ad hoc argumentum responderemus idem Recreitor, his verbis. *Quidam putant, veniale remitti per Gratiam non secundum speciem, quia secundum hanc non opponitur nisi mortali, sed ratione Leuitatis, & specialis individuationis, secundum quæ dicunt opponi ceris Venialibus, & hanc Gratiam patere cauſari per confessionem. Alij cum S. Thomam putant, Veniale remitti per fervorem Chantæ et confessione per physicos aliquos effectus existentes: alijs putant, remitti per retrahitionem formidinis virtualem, quodnam ex his sit verius, dictum sacramentum Pœnitentia. Ita ille, sed quid poterit exiret de Sacramento Pœnitentia, milia non innotuit: quidquid autem dixerit:*

647. DICO, nihil ex illis tribus sufficeret ad solvendum argumentum. Non primus, quia est merum pigmentum, sine auctore, & est inauditus; quod quis committens Veniale peccatum, expellat & committet Gratiam priorem in aliam Gratiam, non habentem hujusmodi individualis oppositionem, quem habebat prior gratia, cum peccato veniali ejusdem rationis, jam ante remissio, quæ tamen substituta Gratia de cetero sit æquæ bona ac quæ expulsa est, hanc nœtria sunt, quæ nunquam cum plausu famularum Theologorum excipiuntur, ut ego mihi persuadeo. Secundum etiam non sufficit. Nam est si verissimum sit, quod per hujusmodi fervorem venialia remittantur, possunt tamen etiam sine hoc fervore, immo sine omni actu remitti, quandoquidem Mortale sic remitti potest, sed demum non posse remitti sine omni actu, remittitur igitur aliquando per actum cum sacramento, sine quo actus non sufficeret: sacramentum autem non est forma intrinseca: ergo tunc remittuntur sine intrinseca mutatione.

648. Denique contra omnia tria est, quod benè notavit Card. de Lugo, quia etiam si aliqui Doctores, qui doceant, Venialia remitti quoad culpam per quamcumque retrahitionem (qui se

(quia tamen sententia non videtur esse vera) totum tamen argumentum reddit & procedit de remissione penae residuae: haec, inquam potest à Deo condonari sine mutatione intrinseca per formam incompossibilem cum reatu talis pœnae; neq; ab adversariis vñquam est aliqua hujusmodi forma affligata, immo nec hujus instantiae mensio facta, vt suspicari liceat, non fuisse ab illis animadverfa, ne dicam, dissimulatam. In illa autem condonatione penæ retorquentur, & infringuntur argumenta adversariorum, & ostendunt, eandem condonationem ipsius culpa fieri posse.

§. III.

Tertia Probatio, defumpta ex paritate remissionis ab homine facta, sine immutacione illius cui culpa remittitur.

649. Probatur Conclusio 3. Si de conceptu remissionis culpa esset, ponere in offendente formam intrinsecam, incompossibilem cum offensa, tunc nec homo posset homini remittere offensam hujusmodi forma: consequens est omnino falsum: ergo non est hoc de conceptu remissionis. ergo poterit etiam Deus remittere offendam sine hujusmodi immutatione.

Resonder idem Recentior negando hanc ultimam consequentiam & paritatem. In homine enim ideo datur reputatio moralis sine phisica, quia homo potest fingere, cum sit mendax, & univerfa vanitas omnis homo vivens: item potest mutare affectus, cum sit mutabilis, & non potest mutare objecta, cum sit impotens: contra Deus cum sit Veritas, non fingit, cum sit immobilis, non mutatur, cum sit omnipotens, ejus affectus consequitur effectum. Sed contra

650. Argumentor primò. Si omnis fictio supponeret in lingue mendacitatem, Christus & Deus fuissent mendaces: vterque enim aliquo modo finxit: Christus enim finxit, se longius iste Luce 24. & quod magis est ad propositum, Deus ita lege & pacto finxit nostras voluntates esse voluntates Adami, in ordine ad contrahendum peccatum originale, que fictio fundabat mortalem estimationem & reputationem, quasi in Adamo physice peccaremus. Si ergo hæc fictio non arguit mendacitatem, cur arguat fictio fundans mortalem reputationem, quod ille qui peccavit, perinde sit legitimus, sicut aliis, qui non peccavit? Breuius. Deus vtiique posset alicui pupilo constitutere tutorem, ferre legem, vt Monasterium representet suum professum in ordine ad successionem hereditariam: quo casu fictio ipsius legis divinae (sicut modo fictione iuriis humani) voluntas pupilli esset voluntas tutoris, & Monasterium esset Persona Professi: an ad factiones debet Deus supponi mendax, & universaliter vanitas? Ceterum paulò post ostendam, nec in homine, nec in Deo vllā fictione opus esse, vt remittat offensam sine forma intrinseca.

651. Argumentor 2. Et quare ex adversario: quid est illud quod fingit homo, & non potest illud facere, quando remittit injuriam? Non vtique hoc quod est: *non fuisse positam offensam*. Nam Deus, quantumvis infundat Gratiam, nunquam tamen facit: *nunquam fuisse positam offensam*: & tamen Deus, per te, facit, id quod homo fingit, quia facere non potest. Dicit adversarius, hominem fingere, seu quantum in se est, affectivè velle, vt, qui illum offendit, habeat formam intrinsecam, que ipsum constitutat formaliter amicum, & sit incompossibilis cum offensa. talem autem formam potest Deus facere, non homo.

Sed contrà. Ad hoc vt homo remittat offensam, non requiritur, vt velit alterum fieri positivè amicum: fatis est, si destruat jus quasi sumum ex offensa ad illas actiones qua conceduntur à natura & legibus positivis offenso contra offendentem: hoc autem jus destrui potest sine fictio ne formæ intrinsecæ, nempe per voluntatem similem illi, quā quis vult aliquid habere pro non suo v. g. per voluntatem quā vult licere offendenti omnia, quæ illi licerent, si pro offensa satisficeret: & quā vult esse obligatus ad omnia, ad quæ esset obligatus, si nunquam offensus esset, aut pro offensa fuisse satisfactum. Quæ omnia, seclusis imperfectionibus applicari possunt Deo, vt ex dicendis patebit.

Ethæc circa probationes communes nostra Conclusionis. Aliam, & meo judicio efficacem, dabo infra, ex occasione Objectionis quartæ.

§. IV.

Declaratur Objectum Condonationis Extrinsecæ.

652. Diximus, sufficientem probationem Condonationis extrinsecæ possibilis fore solutionem objectionum. Est autem una Objectio, quam excitārunt illi, qui condonationem extrinsecam defendunt, nempe, quia non videtur posse explicari objectum aut modus tendendi in objectum, vi cuius censeatur perinde esse, acsi vel peccatum non esset commissum, vel esset pro illo satisfactum. Hanc objectionem tamen non movent adversarij, & merito, quia sciunt eam virgere in pluribus alijs effectibus formalibus provenientibus à forma intentionalí extrinsecæ, v. g. in impositione signi ad placitum, in condonatione quā homo homini condonat injuriam &c. Et quamvis haec res difficulter explicetur, desperandum tamen non est. Omissis quorundam explicationibus, quæ non dant intellectum, sed mera verba, viderique possunt apud Lugo, dis. 7. de Pœnit. n. 131. quasdam apparentiores referemus, & deinde propriam sub jungemus.

653. Prima itaque expositio est, objectum illius condonationis esse negationem odij, adeoque Condonationem esse, voluntatem non habendi

Kk 3

bendī odio : quā voluntate redditur Deo odium impossibile , & evanescit jus ad odium , nam jus ad impossibile nullius est astimationis.

Hæc exppositio neendum sufficiens est. Quæro enim , quodnam objectum sit illius odij , quod Deus non vult ponere. Odium enim est actus , quo alicui volumus malum : ergo nolle odire , est nolle illud malum : debet autem esse malum tale , aut taliter volitum , vt non possit esse sic voluntum respectu alicuius , qui non peccavit. hoc ergo est vltiū declarandum quid sit , si non est privatio Gratia , & per consequens , si nolitio odij non est volitio Gratia.

654. Secunda exppositio est P. Comptoni , qui putat rem facillimè expediri , si dicatur , quod voluntas condonandi aliud non sit , quām quædam inefficax optatio , seu actus quo Deus optat , talem hominem non peccasse. hac enim optatione positâ , quæ in modo tendendi est inefficax , censeretur in morali astimatione cessare jus quæsum ex peccato. Verūm hæc exppositio non satisfacit. Ex ea enim sequeretur primò , quod si quis ab altero pugnis injuriosè pulsatus , diceret : optarem , vi non fuisse tam injuriosè trahatus . quod inquam remissus injuriam , quod ex se absurdum est. Sequeretur 2. quod omne peccatum jam antecedenter remissum esset : vellet enim Deus peccatum non fieri. Ratio autem à priori est , quia ex eo quod injuria sit illata , adhuc manet objectum speculativè detestabile sicut antè : quapropter sicut antecedenter non censeretur quis remittere injuriam , dicendo : vellem ut me non percuteres : ita nec postea dicendo : vellem ut me non percussisses. Potest ergo Deus dicere : vellem ut non peccasses , sed quia peccasti , ego te damnabo , sicut antecedenter dicit : vellem ut non peccares. si tamen peccaveris , damnabo.

655. Tertia Explicatio est Card. de Lugo. Voluntatem condonandi esse voluntatem affectivam defruendi titulum ortum ex peccato ad prædenter judicandum , peccatorum merito & rationabiliter haberi odio à Deo , seu : esse effectum restituendi hominem in statum antiquæ libertatis & indemnitatis : quod totum potest velle Deus absque eo , quod volitio si formaliter reflexa supra scipsum. Est autem hæc volitio affectus quidam in modo tendendi inefficax , quo Deus non quidem vellet peccatum non fuisse (vt dicebat Comptonus) sed quo Deus vellet illud peccatum non amplius esse sufficiens ad fundandum jus odij. Fatetur autem Lugo , objectum illius affectus esse Ens rationis , non enim vult Deus insufficientiam peccati prout hæc provenit complevitè ab ipsa condonatione , sic enim affectus ille vellet formaliter scipsum. Vellet ergo ille affectus , vt abesse à peccato illa sufficientia , quæ peccato est essentialis.

656. Ceterum , hæc explicatio attentè considerata nihilo melior est explicacione Comptoni. Redit enim totum argumentum : etiam si enim Deus diceret : Velle ut peccatum non

haberet hanc sufficientiam (quod re ipsa perditum est ac dicere : velle ut peccatum non esset peccatum) ex hoc tamen non sequitur , quod ceterus titulus ad odium : potest enim Deus dicere : vellem ut peccatum non haberet istam intrinsecum sufficientiam ad fundandum odium , quia tamen illam habet , ego te volo damnare. Quapropter vt censeretur cœlare titulus , deberet Deus adire hunc actum : quia tamen peccatum haberet sufficientiam , ego illa non attenda nolo te offendere : sique per nolitionem odij remitteretur peccatum , quæ erat prima explicatio.

657. Pro solutione difficultatis advenit dum est primò , non esse necesse , vt ostendatur omnes modos possibiles , quibus Deus posse dōnare peccatum sine mutatione peccatori , dicitur , si vnum assignemus , quo assignato non proterea alios omnes impossibilis asserimus.

Advertendum 2. Condonatio enim secum non debere habere objectum non compibile ab alia actu , qui non sit Condonatio , sed posse specificari ex modo tendendi : sic in Dei actus præmiativus versatur circa meritum & premium , circa qua posset versari actus non præmiativus , nempe qui quidem virtutumque vellet , sed non ordinaret meritum ad premium proportionem cum illo : talis actus non reveretur præmiatio , vt dixi in lib. I. & dicetur iterum de Incarnat. Nunc

658. DICO 1. Deus potest sine iudicio vniuersi doni incompossibilis cum peccato , hære affectum talem circa hominem qui peccat , quo cætera circa eundem hominem ita diligunt & ordinant , attentis congruentis , proportionibus , repugnantibus &c. cum ultimo fine , ut talis affectus sit verum dicere : Non obstante peccato , si nihil aliud esset , hic homo consequeretur instanti vltimam felicitatem.

DICO 2. Hujusmodi affectus est actus sufficienter condonativus peccati pro hoc intulit adeoque est condonatio extrinseca.

Prima Conclusio probatur , & declaratur. Non solum peccatum haber incompossibilitatem cum vltimo fine ejusque possessione , sed etiam prolongatio vitæ & vitæ , adeoque verum efficietur : hic homo in instanti A. ideo non efficietur , quia adhuc est in vita , cui restat tempus vita quidquid fit an simul existat aliud impedimentum Beatitudinis , v. g. peccatum. Quodad ergo ponamus hominem peccare in instanti A. potest Deus ab aeterno habuisse affectum , quo facilius prolongare hominis vitam ultra instantem A. ex præcisè causis , ex quibus canderem prolongaretur , non peccasset , & hanc ipsam prolongationem intenta & via ordinaret ad carentiam Beatitudinis per tunc , tanquam causam ad aquatam & totalem sufficienter exclusivam beatitudinis.

Breviter : quicunque Deus ordinaret circa hominem ad exigentiam Qualitatis intrinsecè incompossibilis cum peccato , posset Deus ordinare sine illa exigentia cum eadem utilitate ad vltimum finem , ita ut in effectu

effectu perinde esset, ac si illa qualitas adesset: effectus debet circa Quantitatem Eucharisticam ordinari Deus alios effectus non aliter, quam ordinaret ad exigentiam substantiae si illa adesset. In illo itaque effectu nulla est vitiosa reflexio, sed haber objectum a se distinctum, ut considerant facile patet, & adhuc magis patet.

659. Secunda Conclusio etiam declaratur. Ille actus dicitur verè condonatus peccati præteriti, qui à peccato præterito auferit permanentiam habitualē: sed effectus divinus, quo Deus, non obstante peccato commisso, ordinaret omnia hominis, v. g. prolongationem vite, illuminations & auxilia actualia &c. in ordine ad ultimum finem, sicut ordinasset, si homo nunquam peccasset, hic inquit effectus auferit permanentiam habitualē peccati commissi, & quidem auferit statim prolio instanti, quo incipiunt illi effectus, quos Deus per talen effectum ordinat: ergo est actus condonatus peccati. Major conceditur ab adversariis, & patet ex dictis de Peccato Habituali. Minor ergo probatur. Ille actus auferit à peccato permanentiam habitualē, qui auferit vim impeditivam felicitatis incompossibilis cum peccato, nam permanentia habitualis peccati aliud non est, quam vis impeditiva felicitatis pro tempore sequenti, ut loco citato declaratum est: sed effectus assignatus auferit hanc vim impeditivam. ergo &c. Minor probatur. Effectus assignatus facit, ut peccatum non sit amplius causa exclusiva felicitatis, seu quod idem est, ut non inducat carentiam felicitatis pro tempore sequente, verificata enim hanc propositionem: Non obstat peccato commisso in instanti A: si aliud Deus non attendet, (v. g. prolongationem vite) homo consequatur felicitatem. sive: Non ideo homo post instanti A. in quo peccavit, non accipit à Deo felicitatem, quia peccavit, sed quia Deus vult illum adhuc conservare in via, sicut conservasset, si non peccasset. Cūm ergo Deus sit in suis decretis immutabilis, nec potest hunc effectum revocare, fit ut repugnet impeditio felicitatis proveniens à peccato: ergo vis impeditiva est moraliter ablata, non minus, quam per infusionem Gratia auferretur aut impediretur, ne peccatum actualē transiret in habitualē. Pro maiore declaratione.

660. Objici posset hoc modo. Homo offendit ab homine, potest habere effectum, quo secum statuat, quod non obstante offenditā & jure inde quiesco adversarius offenditē, velit nihilominus ita se gerere in omnibus circa offenditā, sicut se gefüsst, si non fuisset ab illo offendit, v. g. quod nolit exigere ullam satisfactionem, nullam velit instituere actionem injuriam &c. & tamen per hunc effectum non tolleretur aut impediretur jus quasitum ex offenditā ad peccandam satisfactionem, instituendam actionem injurianum &c. ergo talis effectus, sicut non esset in homine, ita nec erit in Deo condonatio offendit. Ratio est: quia aliud est: cedere jure suo & aliud: nolle jure suo vivi. effectus à nobis assi-

gnatus tantum est voluntas non videnti jure quiesco ex offenditā: ergo cum tali effectu consideretur habitualis offenditā.

661. Respondetur, negando paritatem inter Deum & Hominem. Disparitas fundamentalis est jam indicata, nempe mutabilitas hominis per revocationem prioris actus, & immutabilitas divina voluntatis. Nam, ex eo quod v. g. voluntas Testatoris sit semper revocabilis & ambulatoria usque ad mortem, inde fit, ut per factum Testamentum nihil juris desperat, nec haeres scriptus Jus acquirat. Itaque propter mutabilitatem hominis non redditur impossibilis usus alicujus Juris per voluntatem non faciendi, ad quod haber Jus. Ulterius, quando homo destruit aliquod Jus, quod habebat aduersus alterum, subit simul obligationem non faciendi id ad quod habebat Jus, altero invito, & sic alter acquirit Jus contra illum: atqui voluntas non videnti jure suo, non est voluntas hoc modo se obligandi: vnde si illum effectum revocaret, & vteretur jure suo, esset quidem inconstans, sed non committeret injuriam. Econtra, Deus est immutabilis, & insuper nullius obligationis moralis capax, nec homo potest acquirere Jus aduersus Deum, & in Deo loco obligationis est necessitas metaphysica faciendi quod se vel voluit, vt dicam Tract. de Incarn. & adversarij consentiunt. Ergo non est paritas inter Deum & hominem quoad praesens punctum.

662. Declaratur disparitas amplius, & à priori. Effectus condonatus tam in Deo quam in homine, debet ita ordinare offenditā præteritam ad aliquam formam incompossibilem cum jure ad odium (sive illa sit intrinseca sive extrinseca) ut auferatur incompossibilitas peccati præteriti cum tali forma, v. g. cum felicitate aeterna, & quidem quomodo id præster effectus divinus à nobis assignatus, jam declaratum est. Effectus verò hominis non videnti jure quiesco, non ordinaret irrevocabiliter ad aliquam hujusmodi formam: quapropter ut homo remittat efficaciter offenditā, debet habere hujusmodi actum: Volo ut Deo displaceat, si à te propter offenditā præteritam exigam satisfactionem, eo genere displacecentia, quo Deo displaceceret, si eam exigere a te, quando nunguam me offendisse: Ecce! hic actus ordinat offenditā præteritam ad displacecentiam Dei; & quia Deus ut auctor naturae se accommodat hujusmodi voluntati (prout docebo in tractatu de Contractibus) ideo per talen displacecentiam divinam inducitur obligatio ex Justitia, non exigendi satisfactionem &c. hac autem Displacecentia est forma destruktiva Juris quiesco ex offenditā, & tollit vel impedit ipsam habitualē perseverantiam actualis offenditā.

Confirmatur. Nam si Deus absque ullo actu hominis, ponet ejusmodi displacecentiam, prohibitoriam exactionis satisfactionis, eamque revelaret, tolleret Jus hominis quiesco ex offenditā, sicut porciit alia Jura homini etiam invito auferre, cum sit supremus Dominus. Jam vero quia

quia Deus non habet aliū Superiorem , cui sit subordinata sua voluntas , ideo in Deo non potest existere ejusmodi actus : adeoque Jus quæsumum ex offensa tolletur per actum quo Deus non vult hoc Jure uti , sive , quod idem est , quo Deus ordinat hominem & alia circa ipsum , à tali determinato instanti , post commissum peccatum , ad felicitatem , eo modo quo diximus .

663. Quæres , vtrum juxta nostram explanationem possit Deus remittere unum peccatum sine altero . **r.** Affirmative , quia potest habere talem affectum , vi cuius cesserat vis impeditiva vnius peccati & non alterius , quia verificaretur hæc propositio . Si non esset peccatum B. Deus non obstante peccato A. ordinaret cetera ad finem ultimum &c. hujusmodi effectus esset , si Deus exigeret aliquam satisfactionem pro peccato B. nullam exigendo pro peccato A. in hunc finem , vt exhibita satisfactione omnia cetera ordinaret ad ultimum finem , sicut ordinaret , si nullum peccatum positum esset : & tunc esset remissum peccatum , quia per illum affectum verificatur hæc propositio . Si non esset peccatum B. omnia ordinarentur ad ultimum finem , sicut si nullum peccatum positum esset .

664. Hinc autem confirmari posset nostra Conclusio . Durum enim videtur negare , quod Deus possit unum peccatum remittere sine altero , prout tamen adversarij negare debent , quia Gratia est incompossibilis cum omni peccato , & sine Gratia non potest per illos remitti peccatum . Durum , inquam , id est , & nullo modo legitimè deducitur ex eo , quod Deus habeat in sua potestate formam incompossibilem cum omni peccato . Quis enim dicat , quod , si homo haberet in sua potestate producere in offendente qualitatem incompossibilem cum offensa quacunque , quod hoc ipso non posset amplius unam offensam remittere extrinsecè sine altera , sicut defacto potest ? cur tunc propter superadditam virtutem minus posset , quam defacto potest sine illa ? ergo neque Deo debet obstat potentia producendi Gratiam incompossibilem cum omni peccato , quoniam non possit sine productione gratiæ remittere unum peccatum sine altero .

§. V.

Solvuntur Objectiones contra Condonationem extrinsecam .

665. Objicit 1. Recentior ille Romantis . Si vera est sententia admittens possibilem condonationem extrinsecam , sequitur , sententiam hereticorum , volentium , defacto hominem iustificari sine Gratia infusione , esse solùm falsam , quia est contra fidem , non autem esse falsam , quia est contra rationem : atqui nostri adversarij docent , quod hereticorum sententia sit etiam contra rationem : ergo magis recedunt ab illa .

r. 1. Quin immò sententia hujus recentioris de Qualitate pulchritudine & incompossibili cum Gratia , illa inquam præbere posset an si hereticis cavillandi infusionem Gratia , ejusque necessitatem ad remissionem peccati : nam versus varius vult , hæc Gratia infuso & necessaria aliter defendi non potest , quia asserendo , quod Gratia sit Qualitas pugnans cum aliqua physica intrinseca pulchritudine naturaliter debet , ejusque exclusiva : quæ pulchritudo cum ab aliis DD. non agnoscatur , sed rideatur , inferretur , retici , Gratiam , prout ab adversario defendetur , esse commentum repugnans lumini nature ; nam lumen naturæ negat , in statu elevationis exclusum aliquam pulchritudinem physicam naturaliter debitat . **r.** 2. Et directè , Hæreticos errant in hoc , quod velint condonationem extrinsecam sufficere ad constitendum justum . Iustitia constitutiva filium Dei adoptivum , cum iure ad beatitudinem æternæ vitæ & felicitatis , quod non solum est contra fidem , sed etiam contra rationem superius propositam , quia repugnat participi Naturæ divinae sine principio intrinseco elevatum . Quod autem homo possit fieri ex inimico non inimicus , sine aliquo intrinseco , tantum ab aliis violuisse Tridentinum damnum in hereticis , ut prius oppositum non obscurè supponat . **r.** 3. vbi disertè dicit , quod Justificatio non fit nisi sola peccatorum remissio , vt volebant heretici , & sanctificatio & renovatio interioris hominis per susceptionem Gratia . Ecce ! quæ clara supponit , solam remissionem peccati esse quid minima , quæ sit sanctificatio , & hanc plus dicere et conceptu suo : ergo potest secundum Tridentinum intelligi remissio sine sanctificatione , quod tamen adversarij negant . Est ergo nostra doctrina conformis sensui qui fuit Panum Concilij .

666. Objicit idem Recentior 1. & 2. hoc argumentum esse basin totius questionis . Et eo quod homo remittat homini offendenti , non remittitur , non fit de malo bonus , hoc est manifestum ex se . econtra homo fit bonus ex eo quod Deus ei remittit , & definit ipsum odisse . Probatur ex 12. Ecclesiasticis : *Altissimus odio habet peccatores . ex Ps. 44. dilexisti iustitiam , odisti iniustitatem &c. e converso ij qui renascuntur per remissionem boni existunt & Deo dilecti , secundum illud : Dominus diligit iustos .* 1. Jo. 3. *Quoniam enim natus est ex Deo , peccatum non facit , quoniam fons Dei in eo manet , & peccare non potest , quoniam ex Deo natus est :* vbi patet , quod qui nascitur ex Deo per remissionem , est simpliciter bonus : at qui homo non potest esse simpliciter bonus , neque totaliter nec partialiter per extrinsecum : ergo licet homo possit remittere per extrinsecum , Deus non potest . Quod autem aliquis non possit esse bonus per extrinsecum , probatur ex Philosopho in Ethicis , vbi ad bonum hominis requiri omnes virtutes , quæ certè sunt intrinsecæ . & ex politicis , quod ut homo sit bonus civis , requiri

hujus

tur quod amet bonum commune. Adducit de-

nique ad hoc ipsum testimonia S. Augustini & S.

Thoma.

667. Hac objectione, sublati aequivocationi-
bus, caret difficultate: equivocationes autem
committuntur in vocibus *Mali*, *Boni*, *Odiij*, *A-
moris*. Respondebo ad singula. Ex eo, inquit,
quod homo homini remittit offendam, offensor
non fit ex malo bonus. Ita est, loquendo de bo-
nitate physica, immo hoc sensu etiam antecedenter
ad remissionem, non est malus: nam offen-
sa, tametsi fuerit actus malus, attamen physicè
jam præterit, & perinde est acsi non fuisset: at
vero eo modo quo ante remissionem est malus,
tempore civiliter, hoc est, obnoxius actioni injuri-
atum, & obligatus ad satisfaciendum &c. cum
hæc cessent per remissionem injuryæ, fit bonus
civiliter, quia vt sic desinit esse malus, & habet se
civiliter acsi nunquam offendisset. Dicitur in
objectione 2. Quod homo siar bonus ex eo,
quod Deus desinat eum odiisse, & remittat, in
quem finem adducuntur scripturae textus. Ve-
rum in his est sermo de statu Elevationis, in quo
Deus solum desinat odiisse, quando positivè af-
sumit ad amicitiam, quod tamen non est de con-
ceptu condonationis vt sic. In statu naturæ pu-
ta homo per condonationem non aliter fieret bonus,
quam quod desineret carere obstaculo felici-
tatis, vt suprà explicatum est; & idem esset, si
Deus in statu elevationis nollet Gratiam infun-
dere pro illo instanti, pro quo condonaret peccatum,
modo superius explicato. Dicitur 3. Quod qui nascitur ex Deo, est simpliciter bonus.
Ita est, quia accipit Gratiam sanctifican-
tem, quâ fir filius Dei, & quæ est semen Gloriarum:
atvero in statu naturæ pure non daretur hoc se-
men: ergo tunc per remissionem peccati non
nascetur homo ex Deo: ergo per remissionem
non fieret physicè & intrinsecè simpliciter bonus.
Neque verum est, quod tacite supponitur in ob-
jectione, quasi Deus omni suo amore quo ali-
quem amat, reddat datum intrinsecè meliorem,
quam esset sine illo amore. Deus enim dicitur
et amore nobis conferre beneficia extrinseca, vt
removere occasiones peccandi: immo quando
nos reddit physicè pejores, infligendo morbos,
ad exercitandum patientiam, & intendendo respi-
cientiam: immo Deus dicitur etiam amare amo-
re benevolentiae peccatores, quando illis immit-
ti illuminationes salutares, & tamen per has non
efficiuntur simpliciter boni è bonitate quam re-
quiuntur. Adducitur 4. Testimonium
Aristotelis, quod homo bonus debet habere o-
mnes virtutes, quæ vtique sunt intrinsecæ: sed
quid hoc ad rem? Nego, quod Deus remittendo
culpam debet homini in statu puræ naturæ in-
fondere omnes virtutes: quia non est necesse,
vt Deus per remissionem culpe efficiat hominem
simpliciter bonum in eo sensu, quo Aristoteles
locutus est. Et hæc circa specialia argumenta
hujus Recensioñis.

668. Objiciunt alij 3. Amare, est velle
bonum, & odiisse est velle malum, seu nolle ali-
quod bonum: ergo desinere odiisse, est velle illud
bonum quod per odium negabatur: atqui Deus
condonando peccatum desinit odiisse: ergo debet
conferre aliquod bonum. Porro cum amor Dei
sit efficax, non satis est conferre illud bonum
affectionè tantum, sed debet illud conferre effecti-
vè. R. Negando, quod semper *Amare* sit velle
bonum intrinsecum pro illo instanti, pro quo
dicitur jam amare, sed quandoque sufficit velle
pro nunc aliquod bonum extrinsecum, cum il-
lius ordinatione ad bonum intrinsecum inde po-
stea procurandum. Sic parentes dicuntur amare
filios pro tunc, quando illis actu prospiciunt de
bonis instrutoribus, ordinando hos ad perfectio-
nem intrinsecam virtutum inde secururam. Par-
i modo diceretur Deus in statu puræ Naturæ amare
hominem pro eo tempore, pro quo ordinaret eum
ad ultimam felicitatem, protogando vitam, vt ha-
beret occasionem merendi &c. Deinde, odiisse
propter delictum A. non est ita nolle aliquod bo-
num, vt, si non odiisset propter delictum A. hoc
ipso daret bonum, alioquin Deus non odiisset ho-
minem propter secundum peccatum stante priori-
re: sed est: tali affectu negare aliquod bonum
propter delictum A. vt illud negaret, etiam si o-
mnes alia causa negandi abessent, esto defacto
etiam ob alias causas negetur, & negaretur etiam
absente delicto. Hinc inferatur, quod possit in-
telligi desitio odij, quin hoc ipso actu conferatur
bonum oppositum: ad desitioem enim odij
satis est, reduci ad illum statum, in quo homo
fuisset, si non peccasset: ergo si ex alijs causis ca-
ruisset aliquo bono, etiam si non peccasset, satis
erit ad desitioem odij, quod verificetur hæc pro-
positio: si aliud non esset, homo haberet hoc bonum
non obstante peccato præterito.

669. Objiciunt 4. Si posset dari condo-
natione extrinseca, sequeretur, quod defacto re-
missio peccati nunquam fieret primò per ipsius
Gratiaæ acceptiōnem; sed per actum divinum,
quo Deus vult dare Gratiam, jam esset antecedenter
pro priori naturæ remissum: consequens non
videtur cohærente cum doctrina Conc. Tridentini,
quod videtur Justificationem tribuere Gratiaæ.
Sequa vero probatur: nam actus quo Deus vult
dare Gratiam, est actus aequivalens illi, quo Deus
vellet condonare sine infusione Gratiaæ: vnde si
per impossibile non sequeretur Gratia, censeretur
peccatum remissum per affectum dandi Gratiam.
Ita ferè Vasquez, & ex eo Esperza.

Occasione hujus objectionis, confirmabo
paullò post Conclusionem Argumento, quod mihi
solum sufficeret, si cætera omnia abessent: prius
tamen objectioni satisfaciendum est. Imprimis
argumentum in adversarios clarè retorquetur, &
quidem dupliciter: Primum sic. Si per impossi-
bile ad affectum dandi Gratiam non sequeretur
Gratia, debent ipsi adversarij fateri juxta sua prin-
cipia, quod per illum affectum esset remissum:

peccatum : atqui tunc esset idem actus qui est modò: ergo etiam modò est condonatio formalis. Minor est adversariorum. Major probatur. Si per impossibile Gratia non sequeretur, Deus se haberet, sicut se modò habet homo, qui non habet potestatem ponendi formam incompossibillem cum offensa : & ideo per solum affectum condonat, quæ est doctrina adversariorum: ergo etiam affectus Dei in illa hypothesi esset vera condonatio. Secundò, & adhuc efficacius retoqueatur argumentum hoc modo. In quoquaque Signo Naturæ auferitur aliqua pars constitutiva peccati habitualis, in eodem signo auferitur peccatum habituale, quæ propositio est etiam adversarijs evidens. Subsuum: atqui in priori signo Naturæ ad Gratiam, hoc est, in eo signo, quo intelligitur Decretum Dei dandi Gratiam, tollitur aliquod constitutivum peccati habitualis in sententia adversariorum: Ergo tollitur etiam peccatum habituale; quod tamen ipsi reputant absurdum. Minor probatur. Pars constitutiva peccati habitualis secundum adversarios est, *Dependentia* privationis Gratiae à peccato præterito: sed hæc dependentia tollitur formaliter per Decretum dandi Gratiam: ergo tollitur aliqua pars constitutiva peccati habitualis. Major est adversariorum, & facile probatur ex eorum principijs. Nam secundum ipsos Privatio Gratiae non quomodo cunque constituit peccatum habituale, sed ut dependens à peccato præterito: ergo hæc dependentia est pars constitutiva peccati habitualis. Minor probatur etiam ex corundem principijs. hæc enim dependentia privationis aliud non est, quam Decretum Dei, quo hanc privationem infligit in penam peccati: sed hoc Decretum formaliter tollitur per Decretum dandi gratiam: ergo dependentia privationis Gratiae à peccato præterito tollitur formaliter per Decretum dandi Gratiam: ergo à primo ad ultimum, in eo signo in quo concipitur existere hoc decretum pro priori Naturæ ad Gratiam, jam est formaliter ablatum aliquod constitutivum peccati habitualis, nempe dependentia. Ergo jam est remissum peccatum habituale. Ergo ipsis est solvendum proprium argumentum; qui tamen non poterunt uti solutione quam ego dabo, & ideo argumentum adversarios solos tenet.

670. Durandus responderet ad objectionem, concedendo sequelam, nempe quod in priori signo ad Gratiam esset remissum peccatum, & negat hoc esse absurdum, aut contra aliquam autoritatem. Gratia enim non dicitur esse nuda remissio peccati, hoc est, faciens præcisè ex inimico non inimicum (hoc enim putat fieri formaliter per decretum) sed est forma positivè iustificans, & faciens amicum: & sic est plus quam mera condonatio. Deinde illi auctores, qui admittunt, posse peccatum divinitus consistere cum Gratia, admittunt eandem sequelam, & respondent eoden modo ut Durandus. Et mirum sàne est, ab adversarijs pro tanto absurdo reputari,

peccatum mortale non remitti primò per ipsam Gratiam, sed per Decretum in priori signo naturæ, & non pariter absurdum videti, peccatum mortale nunquam remitti primò per Sacramentum penitentia, sed per actum retractativum procedentem semper supponi remissum. Nihilominus ego responsione Durandi non vix, sed aliter

671. Respondeo ad objectionem: distinguendo inter remissionem Activam & Passivam ex una parte, & remissionem simplicem ex altera, & dico, quod quando concurrit, & co jungitur remissio activa cum passiva, quod nequam tunc remissio activa sit tantum temere causalis, remissio vero passiva sit remissio formalis: vnde si per impossibile darem Decretum dandi Gratiam, & non daretur Gratia, non esse peccatum remissum formaliter, sed tantum casu faliter: Sicut si per impossibile in divinis datur generatio activa sine passiva, non darem Vobum formaliter, sed tantum originaliter. Quod vero daretur condonatio extrinseca, hoc est, decretum non intendens dare Gratiam nunc, nec illud decretum esset condonatio formalis. Rationem discriminis mox dabo. Breviter ergo negatur sequela, & negatur, decretum dantigratiæ esse æquivalens formaliter, & simile decto quo extrinsecè condonaretur peccatum. Diferentia declaratur. Tametsi multi actus humani sint, de quibus verificatur illa Juris Regula: *Si non valet quoad totum, valeat quantum valet*. Non est tamen hoc univerfaliter venit. Potest enim aliquis intendere aliquod Bonum majus, in quo eminenter continetur bonum minus, & tamen, si præter intentionem operans interveniat impedimentum quoad bonum maius, non valet actus, ne quidem quoad bonum minus, quamvis operans posset velle minus bonum. Exemplum. Vult quis facere professionem lollenieni in Religione, in qua eminenter continetur votum Castitatis simplex: si tamen subtili impedimentum occultum v. g. defectus atatis, non valet professio, ne quidem in vim voti simplicis, etiam si ille homo si vellet, posset validè emittere votum simplex Castitatis. Item Dominus vult suam servam efficere liberam, ducendo illam vxorem, in quo Matrimonio eminenter continetur Manumissio nuda: Si subtili impedimentum Matrimonij, non propterea fieri illa fæmina libera, aut censeretur esse simpliciter numerissa, etiam si Dominus, si vellet, posset simpliciter Manumittere. Jam ad rem nostram.

Cùm Deus defacto statum elevationis ita ordinaverit, vt nolit unquam dari statum medium inter statum amici & inimici, peccatoris, & positive sandi seu Filij Dei, cùm tamen hujusmodi status medius non repugnet, hinc Deus defacto volendo dare Gratiam, habet decretum ita remittendi peccatum per assumptionem ad amicitiam, adeoque per infusionem Gratiae (quod est minus bonum quam nuda remissio) vt tamen si per im

possibile non posset obtinere totum, vi præsentis affectus nollet Bonum minus, hoc eis, nolle remissiouem nudam, quā ponetur homo in statu Medio: quem Deus simpliciter non vult. Ergo voluntas dandi Gratiam non est condonatio formalis, sed tantum causalis. At verò voluntas ordinans hominem ad felicitatem absque infusione actuali Gratiae, prout suprà condonationem extrinsecam explicavimus, eis est formalis condonatio, quia veller illum statum medium. Quapropter licet objectum prioris Decreti eminenter contineat objectum secundi decreti, hoc est, prout condonationis, primum tamen decretum non equivalit secundo, eo modo quo intendit objecto, prout exemplis & ratione manifesta probatum est.

672. Ex hoc ergo discursu formatur contra adversarios hoc argumentum. Si non esset possibilis condonatio extrinseca, sequeretur, quod peccatum habituale constitueretur intrinseco per privationem Gratiae non quomodocunque, sed insuper per dependentiam illius à peccato peccato: sed hæc dependencia non potest esse pars constitutiva peccati habitualis: ergo debet admitti possibilis condonatio extrinseca. Seque-
lam admissunt adversarij, ut suprà vidimus: Minor probatur. Si dependencia privationis Gratiae à peccato præterito esset pars constitutiva peccati habitualis, sequeretur, peccatum habituale destrui in priore signo ante acceptiōem Gratiae, nempe in illo signo, quo intelligitur existere Decretum dandi Gratiam: hoc enim decretum est formalissimè oppotuisse decreto non dandi gratiam in pœnam peccati; in quo decreto consistit dependencia privationis Gratiae à peccato præterito: atqui secundum adversarios est absurdum in signo priore ad Gratiam tolli peccatum habituale, vel aliquam partem illius: ergo dependencia privationis Gratiae à peccato præterito non est pars constitutiva peccati habitualis. ergo est admissum possibilis condonatio extrinseca, quia non potest aliter defendi, quod dependencia privationis Gratiae à peccato non sit pars constitutiva peccati habitualis. si autem admittatur condonatio extrinseca, facile defensur, nempe: peccatum Habituale consistit in peccato præterito, negatione condonacionis extrinseca, & Gratiae; Itis Tribus positis, est potius peccatum habituale, etiam si privatio Gratiae non pendaat à peccato præcedente.

673. Objiciunt ultimi. Ad hoc ut varie-
tur denominatio Inimici, in Non Inamicum, debet fieri aliqua mutatio: atqui in Deo nulla potest mutatio: actus enim Dei sunt aeterni: ergo debet fieri mutatio extra Deum: atqui fidiculum est dicere, hanc mutationem fieri v. g. in concavo Lunæ: ergo debet fieri in offen-
sore.

Idem argumentum alijs verbis proponit P. Espanza. Repugnat, vnum eundemque hominem pro diversis temporibus esse dilectum aut odio habitum à Deo, seu simpliciter, seu secun-

dum magis & minus, quin pro ijsdem temporibus conferat illi bonum, aut inferat illi malum speciale, cum eadem respectivè differentia penes magis & minus. Quia omnes actus divini sunt essentialiter aeterni, ideoque secundum & præcisè correspondent ex aequo omnibus & singulis temporum differentijs. Ergo non possunt sortiri ullam diversitatem, nec ullos effectus formales seu denominations diversas impertiri aut ipsi Deo aut creaturis pro diversis temporibus, nisi propter diversitatem effectuum, quos pro illis intendant aut inducant.

Hoc totum argumentum solvendum impri-
mis est illis, qui privationem Gratiae ponunt in aliquo positivo, nec aliud reperiunt quam actum divinum. Ille actus divinus est aeternus, & tamen denominat hominem privatum gratiæ pro uno tempore, & non pro alio. Deinde solvendum est specialiter P. Espanza. Nam quando homo committit plura peccata, est magis odio habitus: & tamen hæc denominatio non provenit ab aliqua forma de præsenti diversa, nam privatio gratiae est eadem quæ esset, si pauciora peccata posita essent: dependencia autem à pluribus peccatis non est essentialis privationi, sed est actus divinus: & tamen hæc denominatio non convenit homini semper, sed primum post commissum secundum pec-
catum: pro tunc enim primum dicitur magis odio habitus: ergo potest homo denominari diversimode pro diversis temporibus ab eodem actu divino.

Confirmatur: Effectus formalis: *Effe amatum*: Non est à Gratia tanquam à forma, sed est ab amore tanquam actu intentionalis: atqui iste actus divinus est quidem aeternus, nec tamen pro semper denominat amatum, sed solum pro tunc quando ponitur Gratia. & posito amore, si per impossibile non ponetur Gratia, adhuc esset positus effectus formalis *Amati*, licet non effectus formalis *Sancti*.

674. Confirmatur ulterius alijs exemplis. Deus defacto mutavit obligationes veteris Testamenti, easque sustulit. Forma hujus denominationis: *eſſe obligatum*: est actus divinus: hic autem actus est aeternus, & tamen obligabat pro tempore veteris Testamenti, non item pro tempore novi Testamenti, & nulla alia intervenit mutatio intrinseca in personis obligatis, quam mutatio temporis seu durationis.

675. Confirmatur 2. Ex negatione mundi ante existentiam mundi, quam negationem ad-
versarij identificant cum actu divino, nolente mundum. Ille actus est aeternus, & tamen non denominat pro omni tempore mundum non existentem seu nolitus; quid ergo includit hic effectus formalis: *mundus nolitus pro instanti A.* nihil aliud quam mundum possibilem & actum divinum: atqui vtrumque ponitur etiam in instanti B, quando mundus existit actu: & tamen non est mundus nolitus pro instanti B, ergo sola variatio temporis sufficit, ut actus divinus tribuat effectum formalem pro uno & non pro alio.

Confirmatur 3. Ex denominatione *Gratiae efficacis*, quæ denominatio convenit entitati auxiliij, ex se conjugibili tam cum consensu quamcum dissensu, præcisè à scientia media, ut adversarij docent, & tamen eadem Scientia media denominat auxilium efficax pro uno instanti v. g. pro instanti B. & non pro instanti A. in quo consensus non esset futurus.

676. Objectio ergo est Sophisma, quale usurpavit Commentator Averroes, volens probare aternitatem mundi ex aternitate actus divini, non distinguens inter hæc duo: *Deus ab eterno vult mundum*. &: *Deus vult mundum pro tota aternitate*. Sic adversarij confundunt hæc duo: *Deus ab eterno vult hominem esse inimicum*: &: *Deus vult hominem esse inimicum pro aternitate*. Sicut ergo Deus ab eterno & per totam aternitatem, vult mundum esse nunc, & non autem; sic actus divinus suprà explicatus per totam aternitatem vult hominem esse inimicum nunc, & non esse inimicum postea, quia scilicet Deus pro nunc ita ordinat res hominis, ut si homo in hoc nunc moreretur, damnaretur propter peccatum præcedens; at verò pro instanti B. v. g. ita ordinantur omnia circa hominem, ut si non ex alijs causis vita illius prolongaretur, sed permitteretur mori, vi præsentis decreti verum esset dicere, quod salvaretur, quia nimur in instanti B. non negatur illi felicitas intuitu peccati commissi, sed ex alijs causis. Itaque variato solo tempore est verum dicere: Homo vi actus divini est inimicus nunc, & postea non erit donec iterum peccer. & sic transitus à denominatione Inimici in denominationem non inimici, non importat aliam mutationem quam temporis. Sicut quando dominus libri habet actum indivisibilem quo dicit: ego volo librum hunc esse meum per hanc horam, sed post horam volo esse primò occupantis: transit liber ex suo in non suum præcisè per variationem temporis, & ab eodem actu denominatur *suis* pro tempore præcedente, & non *suis* pro tempore sequente.

Ex dictis colliges, quare actus Prædestinationis non sit actus condonativus omnium peccatorum prædestinati, nempe quia non verificant illas conditionales, quas diximus esse verificantes per actum condonativum, ut patet tum ex dictis hic, tum ex dictis libro 1. cap. de Prædestinatione, nec vacat, iterum ad longum repetere, cùm stat superque dictum sit de hac questione.

CONTROVERSIA VI.

Vtrum Gratia sanctificans possit divinitus conjungi cum Peccato Mortali & inimicitia.

677. Prima sententia tribuitur Scoto & Nominalibus, quod Gratia non habeat villam oppositionem, ne quidem connaturalem cum

peccato, qualis solent habere formæ contrarie, v. g. calor & frigus, sed ex mera ordinatione Dei, voluntis ad præsentiam Gratia remittere peccatum. Cui sententia videtur favere Conink, dig. 22. de Charit.

Secunda docet, dari quidem oppositionem naturalem inter Gratiam & Peccatum Mortale, posse tamen per absolutam Dei potentiam confitente: in quo casu fore homo simpliciter inimicus Dei, & non simpliciter seu formaliter inimicus, sed tantum existentialiter. Vnde inferunt, quod forma adæquata Justificationis non sit Gratia sola, sed Gratia cum actu condonativo, quem admodum procedere ex prævisa existentia & exigentia Gratiae; vnde supponunt dati in Deo decreto virtualiter intrinsecè distincta, quorum unum presupponatur ad alterum, & sit separabile (modo) ab illo: quam sententiam impugnavit in 1. lib. Si quis autem secundum sententiam ibi traditam adhuc defendere veller, Gratiam posse consistere cum peccato mortali, debet dicere, quod Justificatio formaliter & adæquata consistat in Gratia ut procedente ex decreto condonativo peccati. Ex quo ulterius consequens est, quod Gratia non expellat peccatum, sed præponat semper illud jam ablatum per condonationem, & solum superaddat effectum formalium Sancti, quod Durandum docuisse vidimus prædicta Controv. Hanc secundam sententiam reprobant Suarez, Bellarminus, Arriaga, Oviedo, Ripalda.

Tertia sententia negat, etiam de potentia absoluta posse consistere cum Peccato Mortali Gratiam. Ita schola tota Thomistarum, quinque sequuntur Vasquez, Becanus, Granadus, Lugo, Pallav. Espanza. Cum quibus

678. DICO, Gratiam non posse nec divinitus consistere cum peccato Mortali. Conclusio hæc probari solet à suis Auctoribus diversimode. Illi, qui negant posse dari condonationem extrinsecam, ex hoc ipso fundamento cum deducunt; non potest enim assignari aliquid numeri intrinsecè incompossibile cum peccato, si Gratia illud non est: atqui debet condonatio fieri per formam incompossibilem cum peccato, si non est possibilis condonatio extrinseca: ergo Gratia est illa forma.

679. Cæteri probant Conclusionem principiū ab auctoritate, maximè Concilij Tridentini, quod scilicet 6. c. 7. recentissim omnes causas Justificationis, volensque tradere causam formalem, hoc est, formam à qua denominatur Justitia, vnicam causam formalem nostræ Justificationis esse Justitiam, non quā ipse Deus justus est, sed quā nos justos facit, quā videlicet ab eodonei renovamur spiritu mentis nostræ &c. justitiam in nobis recipientes. Vnde sic argumentantur. Si Gratia stare posset cum peccato, jam non esset vnicam causam formalem, hoc est, adæquata nostræ Justificationis, ut ait Trident, posset enim esse in subiecto, & non tribuere suum effectum